Ankenævnet for Forsikring

892/12

Den 14. maj 2012 blev i sag nr. 81.087:

xxxxx xxxxx xxxx xxxxxx
xxxxxxxxxxx xxx xxxxxxxx
xxxx xxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har via en tidligere ansættelse en firmapensionsordning med dækning ved tab af erhvervsevne i PFA Pension. Hun klager ved sit fagforbund over, at selskabet har indstillet invalideudbetalingerne og præmiefritagelsen pr. 1/3 2011.

Selskabet har anerkendt et midlertidigt dækningsberettigende erhvervsevnetab fra karensperiodens udløb den 7/6 2006 og indtil 1/3 2011, hvorefter selskabet har bedømt den generelle erhvervsevne. Selskabet har i sin afgørelse henvist til, at klageren efter den 1/3 2011 ikke har et generelt dækningsberettigende erhvervsevnetab.

Pensionsordningen giver ret til invalideydelser og præmiefritagelse, såfremt forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykke bliver nedsat med mindst halvdelen af den fulde erhvervsevne. Der er en karenstid på 3 måneder.

Klageren, der er født i 1951, gik ud af folkeskolen efter 10. klasse. Hun har aldrig gennemført en egentlig uddannelse, men har op til sin sygemelding i 2006 arbejdet som kunderådgiver i et teleselskab i de seneste 27 år. Siden 2000 har hun oplevet tiltagende problemer med højresidig tennisalbue, ligesom hun fik nakke- og skulderproblemer. I de sidste arbejdsår i teleselskabet oplevede hun endvidere tiltagende arbejdsmæssig belastning. Hun skulle bl.a. forholde sig til kunderådgivning i forhold til IT, hvilket hun slet

ikke var uddannet til. Hun blev i 2006 tilbudt en frivillig aftrædelsesordning, hvilket hun accepterede. Hun fratrådte med udgangen af november 2006 i henhold til aftalen med teleselskabet.

I anmeldelse om helbredsmæssige forhold af 27/6 2006 har klageren bl.a. anført, at hun har været sygemeldt fra 7/3 2006, og at hun har lønophør med udgangen af november 2006. Om sine helbredsforhold har hun anført:

> "Ca. 2000 fik jeg tennisalbue, den blev behandlet med blokader. Efterhånden er smerterne blevet kroniske/konstante og blokader virker ikke mere. Funktionsmæssigt er mine arme ikke i stand til at udføre selv de mest intime/private funktioner. Påklædning og dagligt toilette frembyder store problemer."

I brev af 1/9 2006 har selskabet bevilget midlertidige invalideydelser og præmiefritagelse fra karensperiodens udløb den 7/6 2006.

Af kommunalt lægenotat af 30/3 2007 fremgår bl.a.:

> "55-årig kvinde, der siden marts 2006 har været meget generet af musearm på højre side. Der er ligeledes konstateret en let KOL samt springfinger ved venstre 1. finger. Ansøger skulle dog være opereret for sidstnævnte. Ansøger skulle i øjeblikket være i afprøvning i børnehave og er glad for dette arbejde. Man fornemmer dog, at hun alligevel har en del problemer der med arbejdet. Kan f.eks. ikke klæde børnene på og har generelt problemer med det finmotoriske.
>
> Undertegnede har gennemlæst sagsakterne og kan måske undre mig lidt over, at ansøger er så funktionshæmmet som tilfældet er, idet der jo rent fysisk ikke er konstateret alvorlige ting. I hvert fald ikke ting, som man via diverse skånehensyn burde kunne korrigere sig ud af. Sagsbehandler fornemmer, at der måske kunne være andre forhold i sagen, depression eller lignende, som vi jo ikke har fået beskrevet ordentlig. Det er muligt, at vi måske skyder lidt over målet her, men jeg tror, at en revalideringspsykologisk undersøgelse på Jobcenter ... måske vil kunne give en bedre afdækning af ansøgers funktionshandicaps. Som anført i kombination med de relativt få fysiske lidelser, som ansøger har. Når denne er indkommet, vil undertegnede gerne se sagen på ny."

Klageren har i opfølgningsskema af 24/1 2009 anført, at hun har ansøgt kommunen om fleksjob. Om sine helbredsforhold har hun anført:

> "Smerter i hænder og arme, som forhindrer fysisk krævende opgaver, der indebærer tunge løft og finmotorisk udfoldelse fx skrælle grønsager o.lign. Svigtende koncentration, koordination og hukommelse kræver rutinemæssige opg."

Hun har endvidere anført, at hun den 12/11 2008 var indlagt på en neurologisk afdeling i ca. 1 uge på grund af apopleksi, men at der efterfølgende ingen behandling har været,

da symptomerne af overlægen ikke vurderedes at være karakteristiske for TCI eller apopleksi. Det er lægens konklusion, at tilstanden formentlig skyldtes spændingstilstand i nakke og skuldre. Af lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 fremgik, at prognosen var uændret, at der ikke var tilstødt komplikationer, og at lægen forventede, at hun på revalidering ville kunne arbejde 15 timer om ugen fra 1/10 2008.

I kommunalt regi blev klageren ansat i virksomhedspraktik i en børnehave pr. 1/12 2006. I begyndelsen arbejdede hun 4 timer dagligt, men siden 14/5 2007 6 timer dagligt. Men ved opfølgningsmøde den 13/6 2007 oplyste hun, at det var for hårdt for hende med 6 timer dagligt.

Kommunen rekvirerede en revalideringspsykologisk undersøgelse af klageren. Det fremgår af denne dateret den 11/1 2008 bl.a. :

> "Visiteres til arbejdsprøvning v. ... i september 2006. Arbejdsprøves i børnehave. Ud fra referat af opfølgningsmøde i henholdsvis maj og juni 2007 fremgår det, at en arbejdstid på 6 timer dagligt er for hårdt for [klageren]. Hun kan ikke overskue noget, når hun kommer hjem, kan ikke få sit liv til at fungere og falder i søvn når hun kommer fra arbejde. Hun er yderst glemsom og må skrive det hun skal huske ned, men glemmer nogle gange sedlen. Lederen af børnehaven er i tvivl om [klageren] har overblikket over dagligdagen, og har konstateret, at hun ofte glemmer børnenes navne og ofte opleves forvirret. Det drøftes, at de sidste år ved ... var præget af højt stressniveau, hvorfor det aftales at [klageren] henvises til herværende psykologiske undersøgelse.
> ...
> Ved revalidering og tilknytning til arbejdsmarkedet, er det sammenfattende væsentligt at der tages højde for de opmærksomhedsmæssige vanskeligheder. [Klageren] vil fungere bedst indenfor arbejdsområder hvor der kan udvikles daglige rutiner, og som kun fordrer et minimum af omstilling og indlæring af nyt. Opgaverne skal helst være af basal karakter, da kompleksitet vil medføre overvældelse. Det må ikke fordres at hun er eneansvarlig i forbindelse med problemløsning. Der vil være tale om nedsat arbejdstid, og træthedstendensen prognosticeres at være vedvarende, da [klageren] dels er udmattet på baggrund af stresstilstanden og dels bruger ekstra energi i forhold til de kognitive reduktioner. Der er konstateret betydelige rum/retningsproblemer, hvorfor undertegnede støtter [klagerens] egen vurdering i forhold til at arbejdspladsen må befinde sig i nærheden af hjemmet.
>
> Kombinationen af lille opmærksomhedsspændvidde og konkret tænkning og opfattelse medfører at [klageren] ikke vurderes at kunne profitere af psykologisk samtaleforløb. Hvis [klageren] oplever sig øget stresset i arbejdsprøvning, kan jeg-støttende terapi overvejes, mhp at [klageren] får støtte til at skabe overblik og får strategier til at håndtere stresssymptomerne. Dette kan være et væsentligt tiltag, da [klageren] vurderes at være i risiko for udvikling af en decideret mental udbrændthed."

Pr. 1/10 2008 var hun i en praktikplads i et bosted som medhjælper i køkkenet 15 timer om ugen med skånehensyn, således at der ikke skulle være tunge løft, eller opgaver der belastede hænderne. Praktikken blev forlænget til den 31/3 2009. Om hendes arbejde her er anført i arbejdsevnevurderingsjournalen:

> "Det fremgår af opfølgningssamtalen d. 21.01.09 at [klageren] har følgende ressourcer:
> Hun er stabil, har haft en sygedag i de ca. tre måneder hun har været på bostedet.
> Hun er meget fleksibel.
> Hun har en høj standard for arbejdet.
> Hun har et almindeligt pauseniveau.
> Hun har et godt overblik over arbejdsopgaverne og er i stand til at gå til og fra opgaverne efter behov.
>
> [Klageren] kan ikke sige andre imod og skal derfor ikke have ansvar for problemløsning. Samtlige arbejdsopgaver skal være velkendte for hende."

Klageren blev visiteret til flexjob fra 7/5 2009. Af visitationen af 24/4 2009 fremgår bl.a.:

> "Det er vurderet, at der er helbredsmæssige barrierer der er altoverskyggende.
> Det er vurderet at tilstanden er varig. Der er ikke yderlige behandlingsmuligheder.
> Der er påvist skånebehov i virksomhedspraktikken.
> Det er lægeligt beskrevet, og vurderet at der er skånebehov i ethvert erhverv.
> ...
> Med henblik på at bringe eller fastholde [klageren] i ordinær arbejde har [klageren] i perioden 01.10.08 - 01.05.09 i revalideringsforløb i form af en virksomhedspraktik ved Bofællesskabet ... som servicemedarbejder. Det daglige arbejde består af praktiske køkkenopgaver omkring madlavning, undtagen rengøring og tilrettelæggelse af opgaver i forhold til brugernes baggrund.
>
> [Klageren] begyndte revalideringen med 12t/u. Dette er blevet optrappet til 15 t/u, 3 x 5 timer. Der er ikke forsøgt yderligere optrapning grundet den fysiske og psykiske udtrætning og da [klageren] er i risiko for udvikling af mentalt udbrændthed, hvis hun bliver yderligere stresset.
> ...
> Det fremgår af vurdering af lægekonsulent, at der foreligger tilstrækkelig dokumentation for, at [klagerens] arbejdsevne er varigt reduceret med moderat til betydelig grad indenfor ethvert erhverv. Det er ligeledes vurderet fra lægekonsulent, at [klageren] ikke vil kunne tilegne sig yderligere psykiske ressourcer ift. arbejdsmarkedet. Arbejdstiden har dagligt været på 5 timer 3 dage ugentligt. Pgl. har haft et stabilt fremmøde, med få sygedage ved dette timetal.
>
> LAB § 70a, stk. 1, nr. 4:
> Der foreligger tilstrækkelig dokumentation for at kunne konstatere, at [klagerens] arbejdsevne varigt er reduceret i moderat til betydelig grad som følge af den medfødte opmærksomhedsforstyrrelse, de kognitive reduktioner, rum/retningsproblemer og de fysiske skånehensyn. Det vurderes at være det optimale timetal, hun p.t. varetager, og der skal samtidig peges på, at hendes arbejdsmæssige rammer, som anført fra psykologisk side, bør være forudsigelige, strukturerede og med mulighed for at kunne oparbejde rutiner.
>
> Jeg vurderer således på baggrund af ovenstående at betingelserne for et fleksjob er opfyldt."

I brev af 30/6 2009 til klageren har selskabet vurderet, at hun stadig er berettiget til midlertidige ydelser - foreløbig frem til 1/6 2010.

I lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 af 15/6 2010 har lægen anført, at klageren er ansat i fleksjob 15 timer ugentlig, og at tilstanden er uændret fra tidligere. Hun kan derfor ikke arbejde ved pc med mus, ligesom hun ikke kan støvsuge eller vaske gulv.

Til brug for selskabets vurdering af det generelle erhvervsevnetab ønskede selskabet klageren undersøgt af speciallæge i psykiatri.

Speciallægen har i erklæring af 13/9 2010 bl.a. anført:

"**Klinisk vurdering:**
[Klageren] fremtrådte ved undersøgelsen klar, samlet og orienteret, men noget anspændt og usikker. Hun var ikke deprimeret. Hun vurderes i lettere grad at være præget af generaliserede angstfænomener med anspændthed og bekymring, og hun kan være belastet af lettere socialfobiske træk, men herudover frembyder hun ikke tegn på tilstedeværelse af nogen psykisk lidelse. Personlighedsmæssigt fremtrådte hun som havende normale ressourcer uden tegn på nogen sekundært indtrådt reduktion. Hun vurderes i nogen grad at rumme ængstelige og selvusikre personlighedstræk, idet hun samtidig stiller store krav til egne præstationer. Hun kan være kritikfølsom, og hun har behov for kontrol og forudsigelighed.
Hun fremtrådte generelt kronisk fysisk medtaget, præget af sin lungelidelse. Hun var konstant hostende med ekspektoration.
Jeg finder ikke, at [klageren] frembyder tegn på tilstedeværelse af nogen ADHD/ADD tilstand eller nogen hermed beslægtet neuropsykiatrisk lidelse. [Klageren] var ikke præget af rastløshed, uro eller svigtende opmærksomhed. Hun vurderes ikke at have vanskeligheder i forhold til eksekutive funktioner.

Konklusion:
[Klageren] er en 58 årig kvinde, der i helt overvejende grad må anføres at være funktionshæmmet på baggrund af hendes legemlige helbredsproblematik. Hendes generelle fysiske kondition er særdeles ringe, betinget af kronisk obstruktiv lungelidelse. Hun magter ikke arbejdsfunktioner, der belaster hendes højre arm. Hun er i nogen grad præget af ængstelige, selvusikre personlighedstræk/lettere angstfænomener, men dette vurderes ikke at udgøre nogen væsentlig funktionsreducerende faktor. Jeg kan således ikke anføre, at tilbud om psykologisk/psykiatrisk behandling vil bedre [klagerens] erhvervsevne. Dette udelukker ikke, at [klageren] kunne opleve en vis lindring igennem tilbud om et ambulant behandlingsforløb ved praktiserende psykolog mhp. at give hende bedre mestringsstrategier i forhold til hendes habituelle ængstelighed og selvusikkerhed. [Klageren] bør ophøre med tobaksrygning, herunder kunne tilbud om deltagelse i et rygestopkursus være relevant. Måske kunne hendes lungelidelse behandles mere intensivt, dette må overlades til somatisk behandlende læger.
[Klageren] fremtræder fysisk som værende kronisk medtaget.

Diagnoser:
DF 43.8 Kronisk belastningstilstand, belastning betinget af kronisk lungesygdom med nedsat fysisk kondition

DF 60.6 Ængstelig selvusikker personlighedskonstitution."

Selskabet har i brev af 8/11 2010 til klageren meddelt, at udbetalingerne stopper pr. 1/3 2011, ligesom selskabets indbetalinger til ordningen stopper pr. samme dato. Som begrundelse herfor har selskabet anført, at klagerens gener ikke hindrer et arbejde som pædagogmedhjælper, ligesom det var selskabets opfattelse, at hun burde kunne varetage forskellige kontorbeskæftigelser, hvor man ikke skal håndtere pc og lignende.

Klagerens fagforbund indtrådte herefter i sagen og har i brev af 29/11 2010 til selskabet bl.a. anført:

"[Klageren] arbejder ikke som pædagogmedhjælper. Hendes arbejdsopgaver består i at ordne frugt. Fylde op og tømme opvaskemaskine, lave kaffe/te. Tørrer borde af og holder køkkenet rent. Hun er nærmest køkkenmedhjælper.

Lægekonsulenten vurderer, at tennisalbuen ikke hindrer arbejdet som pædagogmedhjælper. Hun har i juli, aug. og sep. fået behandlinger med binyrebarkhormon p.g.a. smerter. [Klagerens] albue bliver meget nemt overbelastet.

Den dag [klageren] var hos psykiateren havde hun feber og fik penicillin, fordi hun havde lungebetændelse. I dagligdagen hæmmer det ikke hendes arbejde.

[Klageren] er stadig i virksomhedspraktik efter § 42. Hun har et ugentligt timetal på 15 timer. Kommune har en forventning om, at [klageren] skal fortsætte i denne virksomhedspraktik indtil hun fylder 60 år i dec. 2011. Kommunen har ikke penge til at etablere et fleksjob til [klageren] i ... [Klageren] har været i virksomhedspraktik forskellige steder, men ingen har haft råd til at ansætte hende. [Klageren] bliver nemt diffus og forvirret og har svært ved at skabe overblik."

Selskabet har i brev af 12/1 2011 til klageren fastholdt sin afgørelse, idet det bl.a. er anført:

"Du arbejder på nuværende tidspunkt i virksomhedspraktik 15 timer om ugen, og der er ikke planer om at afprøve din erhvervsevne yderligere, da du fylder 60 i indeværende år. Ifølge oplysninger fra Dansk Metal, fungerer du ikke som pædagogmedhjælper, men udfører arbejdsopgaver som består i at ordne frugt, fylde op og tømme opvaskemaskine, tørre borde af osv. Disse arbejdsopgaver må anses, som værende belastende for din skulder og arm. Det er vores opfattelse, at der som nævnt i tidligere afgørelse, findes kontorbeskæftigelser, hvor man ikke skal håndtere pc og lign. ret meget, som derfor bedre vil tilgodese dine skånebehov i forhold til fysiske begrænsninger, og som du vurderes at kunne varetage i videre omfang end nuværende virksomhedspraktik."

7. 81.087

Fagforbundet har indsendt klageskema underskrevet af klageren den 15/8 2011 og har i supplerende redegørelse krævet, at selskabet genoptager udbetalingerne og præmiefritagelsen. Til støtte for kravet har forbundet bl.a. anført:

> "Vi lægger her især vægt på det oprindelige tilkendelsesgrundlag, hvor de fysiske barrierer hen over tid har udviklet sig markant forværrende til et stationært og kronisk niveau.
>
> Desuden finder vi det forbavsende, at en psykiatrisk speciallægeerklæring, rekvireret af ... Kommune ikke tillægges nogen vægt, mens en modsvarende speciallægeerklæring, rekvireret af PFA, indgår på markant vis i afslaget om fortsat udbetaling af invalidepension!"

Selskabet har over for nævnet i brev af 7/9 2011 fastholdt sin afgørelse og har til støtte herfor bl.a. anført:

> "Lægekonsulenten har vurderet, at forsikredes tennisalbue og frossen skulder ikke står til hinder for at bestride et job med passende skånehensyn på mere end halv tid.
> ...
> For så vidt angår forsikredes præstation i arbejdsprøvningerne skal PFA Pension bemærke, at forsikrede i den første arbejdsprøvning har vist, at hun er i stand til at arbejde på mere end halv tid. Hun oplyser selv til psykolog ... (bilag ..., s. 2), at hun var glad for den første arbejdsprøvning, og at hun på trods af sine gener var i stand til at klare at arbejde på mere end halv tid.
>
> I forhold til de to øvrige arbejdsprøvninger finder PFA Pension ikke, at den kan anses for retvisende, da de rette skånehensyn ikke er iagttaget. Det skal i den forbindelse bemærkes, at forsikrede på grund af sine helbredsmæssige forhold har været af den opfattelse, at hun ikke bør arbejde i et køkken (bilag ..., s. 2). Hun har desuden gennem hele sygdomsforløbet understreget, at hun ikke kan udføre finmotorisk arbejde, såsom at skrælle grøntsager. På trods af dette har hendes arbejdsopgaver i arbejdsprøvningerne bestået af praktiske køkkenopgaver. Selvom arbejdsopgaverne ikke har været hensigtsmæssige i forhold til forsikredes helbredsmæssige gener, har hun formået at arbejde 15 timer om ugen. Det findes derfor sandsynligt, at forsikrede i videre omfang vil kunne varetage et arbejde, hvis de rette skånehensyn bliver tilgodeset.
>
> I relation til de to arbejdsprøvninger skal det ligeledes understreges, at en optrapning af arbejdstiden ikke har været forsøgt, på trods af, at forsikrede har klaret sit arbejde tilfredsstillende, og på trods af, at kommunen har vurderet, at forsikrede besidder uudnyttede ressourcer (bilag ..., s).
>
> Da forsikrede på trods af stresssymptomer og fysiske gener har været i stand til at øge den ugentlige arbejdstid til 20 timer, og da forsikredes gener er beskrevet som værende uændrede siden den første arbejdsprøvning, vurderer PFA Pension, at det ikke er dokumenteret, at forsikredes generelle erhvervsevne er nedsæt i dækningsberettiget grad."

Der har efterfølgende været nogen korrespondance mellem parterne, men der er ikke herunder fremkommet nye lægelige eller kommunale oplysninger.

Af pensionsaftalen fremgår bl.a.:

8. 81.087

"**Udbetaling ved invaliditet:**

Der udbetales invalidepension, såfremt den forsikredes erhvervsevne inden pensioneringstidspunktet i tre måneder har været nedsat til halvdelen eller derunder som følge af sygdom eller ulykkestilfælde.

Udbetaling af invalidepension vil ske månedsvis forud og ophører senest på tidspunktet for alderspensionering."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**§ 3. . Dokumentation**
PFA Pension kan til enhver tid kræve dokumentation for, at forsikredes erhvervsevne er nedsat i ydelsesberettiget grad, og kan forlange de oplysninger, som PFA Pension anser for nødvendige til bedømmelse heraf. Desuden er forsikrede forpligtet til at lade sig undersøge af læger, som anvises af PFA Pension.
...
§ 4. Ikrafttræden og ophør af invalidepension og/ eller præmiefritagelse
Udbetaling af invalidepension og/eller ydelse af præmiefritagelse træder i kraft den dag, nedsættelsen af erhvervsevnen har varet uafbrudt i tre måneder. Præmiebetalingen ophører efter bestemmelserne i § 2 i 'Betingelser vedrørende præmiebetalingen'."

Nævnet udtaler:

Efter sin gennemgang af sagen - herunder de fremlagte lægelige akter samt oplysninger om klagerens virksomhedspraktikker - finder nævnet, at klagerens generelle erhvervsevne ikke kan anses for nedsat med mindst halvdelen. Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet har afvist at udbetale helbredsbetingede ydelser som sket.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

_____

Klageren får ikke medhold.

Marianne Højgaard Pedersen
formand